

Sygn. akt **VII U 117/15**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Lucyna Stąsik - Żmudziak

Protokolant - starszy sekretarz sądowy Wioletta Wójtowicz

po rozpoznaniu w dniu 14 stycznia 2016 roku w Lublinie

sprawy A. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania A. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 17 listopada 2014 roku, znak:(...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VII U 117/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 listopada 2014 roku, Znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił A. B. prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.). Organ emerytalny odmówił ustalenia prawa do emerytury z uwagi na to, że na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udowodnił 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego oraz co najmniej 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze (decyzja – k. 251 akta emerytalne).

W odwołaniu A. B. nie zgodził się z powyższą decyzją oraz wnosił o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury (odwołanie – k. 2 – 3 akta sądowe).

W odpowiedzi na odwołanie organ emerytalny wnosił o jego oddalenie, argumentując jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji (odpowiedź na odwołanie – k. 4 – 5 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

A. B., urodzony (...), w dniu 21 października 2014 roku złożył wniosek o emeryturę. W jego treści zawarł oświadczenie o tym, że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego (wniosek o emeryturę - k. 1 - 5 a.e).

Na podstawie dokumentów dołączonych do wniosku organ ustalił na dzień 1 stycznia 1999 roku łączny okres podlegania ubezpieczeniom w wymiarze 22 lat, 1 miesiąca i 20 dni tj. 21 lat, 6 miesięcy i 12 dni okresów składkowych oraz 7 miesięcy i 8 dni okresów nieskładkowych. Organ rentowy zaliczył wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych okres wynoszący 10 lat i 23 dni (decyzja – k. 251 a.e.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie zaliczył okresu pracy od 1 maja 1975 roku do 28 lutego 1979 roku w (...)we W. jako pracy w warunkach szczególnych wskazując, że ze świadectwa pracy nie wynika, iż wnioskodawca był zatrudniony przy wykonywaniu czynności o charakterze operacyjno-technicznym (decyzja – k. 251 a.e.).

W tym stanie rzeczy wydana została zaskarżona decyzja z dnia 17 listopada 2014 roku.

Wnioskodawca w toku postępowania złożył do akt świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 13 maja 2015 roku, wobec czego organ rentowy uwzględnił A. B. okres od 1 maja 1975 roku do 28 lutego 1979 roku z tytułu zatrudnienia w (...) we W. jako pracę w szczególnych warunkach oraz stwierdził, iż łączny okres pracy w szczególnych warunkach udowodniony przez wnioskodawcę wynosi 13 lat, 10 miesięcy i 23 dni (świadectwo – k. 27 a.s, pismo procesowe – k. 31 a.s.).

W celu dokonania niezbędnych ustaleń Sąd dopuścił dowody z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, aktach ZUS i aktach osobowych wnioskodawcy (k. 14, 43 i 45 a.s.) oraz dowody osobowe w postaci zeznań wnioskodawcy A. B. (protokół – k. 15 – 16, a.s. oraz 64 – 64 v. a.s.) oraz zeznań świadków: W. K. (protokół – k. 62 a.s.) R. K. (protokół – k. 62 - 62 v. a.s.), W. R. (protokół – k. 62 v. a.s.), K. H. (1) (protokół – k. 62 v. – 63 a.s.), B. W. (protokół – k. 63 a.s.) oraz K. H. (2) (protokół – k. 63 – 63 v. a.s.).

A. B. w latach (...) uczęszczał do szkoły zasadniczej w O. oddalonej od jego miejsca zamieszkania o 29 km. Wnioskodawca do szkoły dojeżdżał autobusem lub motocyklem do prowadzenia którego uprawnienia otrzymał w dniu 23 czerwca 1970 roku. Skarżący do szkoły wyjeżdżał o godz. 7:00, zaś zajęcia lekcyjne rozpoczynały się w godzinach między 8 a 9. Po zakończeniu lekcji wnioskodawca wracał do domu na godzinę 15:00 (zeznania wnioskodawcy – k. 15 – 16 a.s. oraz 64 – 64 v. a.s.)

Rodzice skarżącego posiadali gospodarstwo rolne położone w L.gm. W. o łącznej powierzchni około(...), w którego skład wchodził las, łąki oraz pole uprawne o powierzchni około (...). W gospodarstwie uprawiane było zboże, żyto, owies, lucerna dla zwierząt oraz ziemniaki. Ponadto hodowane były byki, gęsi, kury, świny oraz dwie krowy (zeznania wnioskodawcy – k. 15 – 16 a.s. oraz 64 – 64 v. a.s., zeznania świadka W. K. – k. 62 a.s., zeznania świadka R. K. – k. 62 – 62 v. a.s.)

A. B. w okresie od 1 marca 1970 roku do 3 września 1972 roku pomagał rodzicom w pracach w gospodarstwie rolnym. Wnioskodawca przed rozpoczęciem zajęć w szkole od godz. 5 przez 2 godziny pomagał przy obrządki w gospodarstwie. Po zakończeniu zajęć lekcyjnych A. B. przygotował pasze dla inwentarza, oraz wykonywał wszelkie prace polowe. Skarżący w okresie żniw brał udział przy koszeniu, orce oraz sianiu zboża. Ponadto skarżący woził i młócił zboże, obrządzał inwentarz oraz nosił wodę (zeznania wnioskodawcy – k. 15 – 16 a.s. oraz 64 – 64 v. a.s., zeznania świadka W. K. – k. 62 a.s., zeznania świadka R. K. – k. 62 – 62 v. a.s.)

A. B. w okresie od 4 września 1972 roku do 3 stycznia 1973 roku zatrudniony był w Spółdzielni (...) w S. na stanowisku kierowca ciągnikowy (świadectwo pracy – k. 4 akt rentowych, zeznania wnioskodawcy – k. 15 – 16 a.s. oraz 64 – 64 v. a.s.).

Wnioskodawca w powyższym okresie jeździł ciągnikiem i wykonywał wszystkie zlecone mu przez dyspozytora prace. Do obowiązków skarżącego należało wykonywanie prac polowych takich jak orka, kopanie ziemniaków, talerzowanie oraz sianie. W okresie zimowym wnioskodawca posypywał drogi piaskiem oraz jeździł się po drzewo do lasu. Powyższe czynności wnioskodawca wykonywał przy pomocy ciągnika (zeznania wnioskodawcy – k. 15 – 16 a.s. oraz 64 – 64 v.

a.s., zeznania świadka R. K. – k. 62 – 62 v. a.s., zeznania świadka W. R. – k. 62 v. a.s., zeznania świadka K. H. (1) – k. 62 v. – 63 a.s.).

Następnie A. B. został zatrudniony z dniem 23 lutego 1973 roku w Przedsiębiorstwie (...) we W. na stanowisku kierowca – mechanik (angaż z 28 lutego 1973 roku – w aktach osobowych – koperta k. 43 a.s., świadectwo pracy – k. 5 a.r.).

W powyższym przedsiębiorstwie, które zajmowało się budownictwem po(...)– budowało chlewnie, bloki, zatrudnionych było około 100 osób. Do obowiązków wnioskodawcy należało dowożenie Ż. pracowników na budowę oraz przewożenie materiałów budowlanych. Skarżący wykonywał również drobne naprawy Ż., ciągnika oraz w sytuacjach w których dochodziło do awarii sprzętu budowlanego pomagał mechanikowi przy jego naprawie. Ponadto wnioskodawca pomagał przy załadunku i rozładunku Ż.. Będąc zatrudniony w powyższym przedsiębiorstwie wnioskodawca jeździł dodatkowo ciągnikiem na terenie budowy (zeznania wnioskodawcy – k. 15 – 16 a.s. oraz 64 – 64 v. a.s., zeznania świadka B. W. – 63 a.s., zeznania świadka K. H. (3) – k. 63 – 63 v. a.s.).

A. B. w okresie od (...) roku odbywał zasadniczą służbę wojskową (kserokopia książeczki wojskowej – w a.o. – k 45 a.s.).

W trakcie odbywania służby wojskowej wnioskodawca w dniu 17 października 1974 roku uzyskał prawo jazdy kategorii C (okazane prawo jazdy na rozprawie w dniu 7 maja 2015 roku – protokół k. 15 v. a.s., zeznania wnioskodawcy – k. 15 – 16 a.s. oraz 64 – 64 v. a.s.).

Stosunek pracy wnioskodawcy w Przedsiębiorstwie (...) we W. uległ rozwiązaniu na mocy porozumienia stron w dniu 9 kwietnia 1975 roku (świadectwo pracy z 30 kwietnia 1975 roku – w a.o. – k 43 a.s.).

Następnie A. B. w okresie od 1maja 1975 roku do 28 lutego 1979 roku był zatrudniony w (...)we W.. Powyższy okres został uwzględniony wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Ponadto wnioskodawca był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w okresie od dnia 28 maja 1979 roku do 7 lipca 1979 roku oraz w Przedsiębiorstwie (...) w K. w okresie od dnia 11 lipca 1979 roku do dnia 31 maja 1991 roku. Powyższe okresy zatrudnienia nie były kwestionowane przez strony postępowania.

A. B. w okresie od lipca 1991 roku do sierpnia 1995 roku prowadził własną działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług transportowych samochodem ciężarowym na rzecz Przedsiębiorstwa (...) (zeznania wnioskodawcy – k. 15 – 16 a.s. oraz 64 – 64 v. a.s.).

Stan faktyczny został ustalony w oparciu o przytoczone dowody z dokumentów zawartych w aktach sprawy oraz aktach ZUS, które obdarzono wiarą w całości. Zostały one sporządzone w przepisanej formie, w oparciu o obowiązujące w dacie ich wydania przepisy prawne, przez kompetentne osoby w ramach przysługujących im uprawnień. Wobec tego dokumenty powyższe zostały obdarzono wiarą jako autentyczne i rzetelne, a przez to prawdziwe.

Przystępując do oceny osobowych środków dowodowych podnieść należy, iż Sąd dał wiarę zeznaniom świadków W. K. i R. K. oraz zeznaniom A. B. w przedmiocie pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie od 1 marca 1970 roku do 3 września 1972 roku. Zeznania powyższych świadków oraz wnioskodawcy były ze sobą spójne oraz wzajemnie się uzupełniały. Świadczenie ci, jako osoby obce względem wnioskodawcy, mieszkające w tej samej wsi w L., mogli w obiektywny sposób wypowiedzieć się na temat okoliczności, co do których mieli okazję nabyć dostateczną wiedzę.

Sąd dał również wiarę zeznaniom świadków W. R., K. H. (1), B. W. oraz K. H. (3) co do okoliczności zatrudniania wnioskodawcy w Spółdzielni (...) w S. oraz w Przedsiębiorstwie (...). Wskazani świadkowie są osobami obcymi dla wnioskodawcy. Byli oni jego współpracownikami w okresie zatrudnienia w w/w zakładach pracy i mieli bezpośredni wgląd i styczność z wykonywanymi przez niego czynnościami.

Wskazani świadkowie dysponowali, niezbędnymi wiadomościami w zakresie charakteru czynności wykonywanych przez wnioskodawcę, jego obowiązków, warunków zatrudnienia i zasad organizacji pracy. Zeznania świadków są logiczne i spójne, korelują ze sobą.

Odnosząc się do zatrudniania wnioskodawcy w Przedsiębiorstwie (...) stwierdzić należy, iż A. B. niewątpliwie był zatrudniony w tym przedsiębiorstwie w okresie od 23 lutego 1973 roku do 9 kwietnia 1975 roku. Powyższy okres należy zatem zaliczyć wnioskodawcy do ogólnego stażu pracy. W ocenie Sądu brak jest jednak podstaw do uznania, iż skarżący w okresie tym wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Podnieść przede wszystkim należy, iż A. B. nie wykonywał prac kierowcy ciągnika w pełnym wymiarze czasu pracy, co wynika z zeznań samego wnioskodawcy oraz zeznających w sprawie świadków. Ponadto stwierdzić należy, iż wnioskodawca uprawnienia do prowadzenia samochodów ciężarowych otrzymał dopiero w trakcie odbywania służby wojskowej w dniu 17 października 1974 roku. Brak jest zatem podstaw do przyjęcia, iż wnioskodawca w w/w zakładzie wykonywał prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony wskazanych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.

W ocenie Sądu brak jest również podstaw do uznania, iż wnioskodawca po zakończeniu służby wojskowej kontynuował zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...), bowiem jak wynika ze świadectwa pracy stosunek pracy wnioskodawcy w tym przedsiębiorstwie ustał w dniu 9 kwietnia 1975 roku, a więc w tym samym dniu, w którym A. B. zakończył służbę wojskową.

Odnosnie zeznań samego wnioskodawcy Sąd podzielił je w zakresie w jakim dotyczyły pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, zatrudnienia w Spółdzielni (...) w S. oraz w Przedsiębiorstwie(...), za wyjątkiem kontynuowania zatrudnienia w tym przedsiębiorstwie w okresie po zakończeniu służby wojskowej. Podnieść przy tym należy, iż wnioskodawca w swoich zeznaniach sam wskazywał, iż po zakończeniu przez niego służby wojskowej w Przedsiębiorstwie (...) we W. nie było wolnego etatu kierowcy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie A. B. nie jest zasadne i nie zasługuje na uwzględnienie.

Do okoliczności spornych w niniejszej sprawie, biorąc pod uwagę żądanie odwołania, treść uzasadnienia zaskarżonej decyzji, odpowiedź na odwołanie, oraz wnioski sprecyzowane przez skarżącego należy możliwość zaliczenia do ogólnego stażu pracy, pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie od 1 marca 1970 roku do 3 września 1972 roku oraz możliwość zaliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w Spółdzielni (...) w S. w okresie od 4 września 1972 roku do 3 stycznia 1973 roku, pracy w Przedsiębiorstwie(...) we W. w okresie od 23 lutego 1973 roku do 9 kwietnia 1975 roku oraz okresu od lipca 1991 roku do sierpnia 1995 roku w którym skarżący prowadził własną działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług transportowych samochodem ciężarowym na rzecz Przedsiębiorstwa (...).

Z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 748), mężczyznom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Według art. 32. ust. 2 za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Ustęp 4

stanowi natomiast, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie, których osobom wymienionym w ust. 2 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Zgodnie z § 2 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Według § 3 cytowanego rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. Natomiast § 4 ust. 1 rozporządzenia stanowi, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy

w szczególnych warunkach.

Jednocześnie przepis art. 1 § 2 rozporządzenia stanowi, że właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalają w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B.

Sumując powyższe, aby nabyć prawo do emerytury wnioskodawca musiał spełnić łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnąć obniżony do 60 lat wiek emerytalny;
- 2) nie przystąpić do otwartego funduszu emerytalnego;
- 3) na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnić:
 - a) co najmniej 15-letni okres wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz
 - b) staż pracy w wymiarze co najmniej 25 lat.

Bezspornym jest, że skarżący w dniu wydania zaskarżonej decyzji ukończył wymagane 60 lat oraz że, nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Odnosząc się do okresu pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym rodziców wskazać należy, iż zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przy ustalaniu prawa do emerytury oraz obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również, traktując je jak okresy składkowe, przypadające przed 1 stycznia 1983 roku okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Kwestia pracy w gospodarstwie rolnym na gruncie cytowanego przepisu była wielokrotnie przedmiotem rozważań w orzecznictwie sądowym. W judykaturze wykształcił się pogląd, iż o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalnych okresów pracy w gospodarstwie rolnym sprzed objęcia rolników obowiązkiem opłacania składki na rolnicze ubezpieczenie społeczne domowników (tj. przed dniem 1 stycznia 1983 roku) przesądza wystąpienie dwóch okoliczności. Po pierwsze wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej "domownika" z art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Po drugie czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2013 roku, II UK 368/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 24

sierpnia 2012 roku, III AUa 59/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 13 sierpnia 2013 roku, III AUa 147/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 kwietnia 2013 roku, III AUa 212/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 24 września 2013 roku, III AUa 230/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 26 listopada 2013 roku, III AUa 238/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 9 października 2013 roku, III AUa 427/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 21 sierpnia 2013 roku, III AUa 461/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 12 września 2012 roku, III AUa 696/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 grudnia 2013 roku, III AUa 860/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 7 lutego 2013 roku, III AUa 1059/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 4 grudnia 2012 roku, III AUa 1423/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 27 lutego 2014 roku, III AUa 1451/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 31 lipca 2013 roku, III AUa 1513/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 20 czerwca 2013 roku, III AUa 1719/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 31 maja 2012 roku, III AUa 1916/11).

Nadto zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem uprawnione jest uwzględnienie okresu pracy w gospodarstwie rolnym także wówczas, gdy praca ta faktycznie nie była codziennie wykonywana, lecz ubezpieczony gotów był tę pracę codziennie wykonywać w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie, tj. był dyspozycyjny w tym zakresie. W praktyce oznacza to jednak konieczność zamieszkiwania wnioskodawcy co najmniej w pobliżu gospodarstwa rolnego, co w rozpoznawanej sprawie miało miejsce. Istotną okolicznością było natomiast uczęszczanie przez ubezpieczonego w okresie objętym sporem do szkoły zasadniczej w O. oddalonej od jego miejsca zamieszkania o 29 km, co wiązało się z codziennymi dojazdami z miejsca zamieszkania do szkoły i z powrotem. Okoliczność ta sama w sobie, zgodnie z poglądem wyrażonym w orzecznictwie, nie może stanowić powodu do wyłączenia możliwości uwzględnienia żądania zgłoszonego w odwołaniu. Każdy bowiem przypadek wskazywania na pracę w gospodarstwie rolnym powinien być oceniany indywidualnie, tzn. z uwzględnieniem wszelkich towarzyszących okoliczności, m.in. wieku osoby powołującej się na taką pracę, wykonywane czynności, charakter i rozmiar gospodarstwa, liczbę domowników oraz inne, nawet obiektywne, istniejące po stronie danej osoby (np. uczęszczanie do szkoły w miejscowości znacznie oddalonej od miejsca zamieszkania - położenie gospodarstwa rolnego) (wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 21 lutego 1995 roku, III AUa 3/95).

W ocenie Sadu, mając na uwadze okoliczności niniejszej sprawy, należy uznać, iż A. B. w okresie od 1 marca 1970 roku do 3 września 1972 roku wykonywał czynności rolnicze zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej "domownika", tj. był członkiem rodziny rolnika, pozostawał we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem, miał ukończone 16 lat, nie podlegał obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów, a praca w gospodarstwie rolnym stanowiła jego główne źródło utrzymania oraz wykonywał czynności w gospodarstwie w przyjętym wymiarze, tj. nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, czyli minimum 4 godzin dziennie oraz pozostawał w gotowości do codziennego wykonywania tej pracy. W ocenie Sądu okres ten należy zaliczyć wnioskodawcy do ogólnego stażu pracy.

Odnosząc się do kwestii prowadzenia przez A. B. działalności gospodarczej w zakresie usług transportowych samochodem ciężarowym i możliwości zaliczenia tego okresu jako pracy w warunkach szczególnych przytoczenia wymaga treść art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który stanowi, że za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Z powyższego jednoznacznie wynika, iż emerytura w wieku obniżonym przysługuje wyłącznie pracownikom - osobom zatrudnionym na podstawie umowy o pracę w myśl kodeksu pracy.

Wbrew twierdzeniom ubezpieczonego nie podlega uwzględnieniu do stażu pracy w warunkach szczególnych okres świadczenia pracy w ramach prowadzenia działalności gospodarczej. Jak bowiem wynika z utrwalonego w orzecznictwie poglądu swoista ulga w postaci możliwości przejścia na emeryturę w wieku obniżonym w związku z pracą w szczególnych warunkach przysługuje tylko i wyłącznie pracownikom, tj. osobom definiowanym zgodnie z przepisem art. 2 k.p. jako osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę nie zaś osobą świadczącym pracę w ramach pozarolniczej działalności gospodarczej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 12 lutego 2004 roku, sygn. II UK 246/O3; z dnia 25 stycznia 2005 roku, sygn. I UK 142/O4; z

dnia 8 maja 2008 roku, sygn. I UK 354/07; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 11 czerwca 2013 roku, sygn. III AUa 1393/12).

Wobec powyższego brak jest podstaw do zaliczenia okresu prowadzenia działalności gospodarczej przez wnioskodawcę do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Dokonując oceny, czy wykonywaną przez skarżącego pracę w spornych okresach od 4 września 1972 roku do 3 stycznia 1973 roku w Spółdzielni (...) w S. na stanowisku kierowca ciągnikowy oraz w Przedsiębiorstwie (...) we W. od 23 lutego 1973 roku do 9 kwietnia 1975 roku na stanowisku kierowca – mechanik można zakwalifikować jako pracę w szczególnych warunkach należy podkreślić, że wnioskodawca nie przedstawił świadectw pracy w szczególnych warunkach dotyczących spornych okresów.

W ocenie Sądu taka sytuacja nie może dyskwalifikować możliwości ubiegania się o przedmiotowe świadczenie. Należy mieć, bowiem na uwadze, że nawet brak stosownej dokumentacji nie oznacza sam w sobie, że pracownik nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Obowiązek sporządzenia odpowiadającego wymogom świadectwa obciąża pracodawcę, w związku, z czym wyciąganie jakichkolwiek negatywnych konsekwencji z nieścisłości w nim zawartych wobec pracownika byłoby dla niego nazbyt krzywdzące.

Ustalenie przez Sąd, że praca była wykonywana w warunkach szczególnych oznacza, że praca była w takich warunkach wykonywana. Sąd, w przeciwieństwie do organu rentowego, nie jest związany określonymi środkami dowodowymi. Zgodnie z treścią art. 473 k.p.c., w postępowaniu przed sądem w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i przesłuchania stron. Oznacza to, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe.

Powyższe oznacza, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., sygn. III UZP 6/84; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r., sygn. III UZP 48/84; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 r., sygn. H UKN 186/97; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 29 stycznia 2013 r., sygn. III AUa 808/12).

Przeprowadzone postępowanie dowodowe, w którym Sąd oparł się na dokumentach znajdujących się w aktach ZUS i osobowych wnioskodawcy oraz jego zeznaniach złożonych w trybie art. 299 k.p.c. i zeznaniach świadków pozwoliło ustalić w sposób pewny, że wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w warunkach szczególnych będąc zatrudnionym w Spółdzielni(...) w S. w okresie od 4 września 1972 roku do 3 stycznia 1973 roku na stanowisku kierowca ciągnikowy.

Czynności wykonywane przez wnioskodawcę w w/w okresie opisane są w rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w wykazie A, dziale VIII, poz. 3 tj. „prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych”.

Sąd nie uwzględnił natomiast do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia wnioskodawcy w Przedsiębiorstwie (...) we W. od 23 lutego 1973 roku do 9 kwietnia 1975 roku na stanowisku kierowca – mechanik.

Warunkiem uznania za pracę w warunkach szczególnych jest jej wykonywanie w pełnym wymiarze czasu pracy stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach jednego z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 325; z dnia 19 września 2007 r., U VIII UK 38/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 329; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75 i z dnia 24 marca 2009 r., I PK 194/08, LEX nr 528152 oraz z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, LEX nr 619638). W związku z tym niedopuszczalne jest uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach

dobowej miary czasu pracy, które oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika. Od tej reguły istnieją odstępstwa. Pierwsze z nich dotyczy sytuacji, kiedy inne równocześnie wykonywane prace stanowią integralną część większej całości dającej się zakwalifikować pod określoną pozycję załącznika do wskazanego rozporządzenia (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, LEX nr 375653; z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09, LEX nr 509022 oraz z dnia 11 marca 2009 r., II UK 243/08 i tam powołane wcześniejsze orzecznictwo). Drugie odstępstwo dotyczy przypadków, kiedy czynności wykonywane w warunkach nienarażających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia mają charakter incydentalny, krótkotrwały, uboczny (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75 oraz z dnia 22 kwietnia 2009 r., II UK 333/08, LEX nr 1001310). Wykonywanie przez cały czas pracy wyłącznie pracy w szczególnych warunkach jest praktycznie bowiem niemożliwe w żadnym procesie technologicznym i nie było intencją ustawodawcy przyznanie prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym wyłącznie osobom, które przez pełną dniówkę roboczą nie wykonują żadnych innych czynności poza wymienionymi w wykazie A.

Przekładając powyższe do realiów niniejszej sprawy wskazać należy, iż prowadzenie ciągnika nie było podstawową czynnością wykonywaną przez wnioskodawcę w okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) we W.. A. B. wykonywał szereg innych czynności zleconych przez pracodawcę – dowożenie Ż. pracowników i materiałów na budowę, naprawy Ż. i sprzętu budowlanego, rozładunek i załadunek Ż..

Ustalenie, iż wnioskodawca w okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) we W. nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych pociąga za sobą skutek w postaci braku możliwości zaliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej. Stwierdzić przy tym również należy, iż wnioskodawca po zakończeniu służby wojskowej nie kontynuował zatrudnienia w w/w zakładzie pracy, gdyż stosunek pracy ustał w tym samym dniu, w którym skarżący zakończył tę służbę.

Zaliczając wnioskodawcy do ogólnego stażu pracy okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców oraz okres zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) we W. od 23 lutego 1973 roku do 26 kwietnia 1973 roku (do dnia rozpoczęcia służby wojskowej) stwierdzić należy, iż wynosi on łącznie 24 lata, 9 miesięcy i 27 dni. Ponadto po uznaniu, iż A. B. wykonywał pracę w warunkach szczególnych w okresie od 4 września 1972 roku do 3 stycznia 1973 roku legitymuje się stażem pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze wynoszącym 14 lat, 2 miesiące i 23 dni. Tym samym wnioskodawca nie spełnia łącznie wszystkich przesłanek do ustalenia mu prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, gdyż na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udowodnił 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego oraz co najmniej 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze.

Z tych względów Sąd na mocy wyżej wskazanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.